

УДК 336.63
JEL G21

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВКЛАДЕНЬ В УКРАЇНІ

О. Шолудько, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0003-2264-5638

О. Грицина, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0002-1304-0250

Л. Синявська, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0002-2723-9551

М. Богач, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0002-2710-4155

Львівський національний університет природокористування

<https://doi.org/10.31734/economics2023.30.077>

Шолудько О., Грицина О., Синявська Л., Богач М. Основні тенденції розвитку фінансових вкладень в Україні

Фінансові вкладення відіграють важливу роль у стимулюванні економічного зростання, створенні робочих місць та залученні інвестицій. Вони є механізмом, що сприяє розвитку різних секторів економіки та підтримує стійке зростання національного ВВП. У статті досліджено вплив фінансових вкладень на зростання національної економіки, створення робочих місць та залучення інвестицій; проаналізовано, як технологічний прогрес та інновації впливають на розвиток фінансових вкладень, досліджено впровадження фінансових технологій (FinTech) та цифрових інструментів у фінансові послуги та процес фінансового вкладення; визначено основні ризики, пов'язані з фінансовими вкладеннями, такі як ризик втрати капіталу, інфляційний ризик, ризик ліквідності тощо; досліджено заходи захисту, які вживаються для зменшення цих ризиків та забезпечення безпеки вкладників; проаналізовано нові тренди та перспективи у сфері фінансових вкладень в Україні, як-от: розвиток соціального інвестування, екологічного фінансування, мікрофінансування, інвестицій у стартапи, та розглянуто можливості, які вони відкривають для вкладників та економіки загалом.

Технологічний прогрес також впливає на аналіз та управління ризиками у фінансових вкладеннях. Завдяки розширеному доступу до даних та покращеним аналітичним інструментам, інвестори можуть здійснювати більш об'єктивну оцінку ризиків та приймати краще обґрунтовані рішення про розподіл капіталу.

Підвищення обсягів фінансових складових вкладень є одним із перспективних напрямів для розвитку країни та її конкурентоспроможності на міжнародному ринку, а фінансові вкладення є важливим інструментом для розвитку економіки та фінансового сектору держави, оскільки вони сприяють збільшенню обсягів інвестицій, які необхідні для розвитку галузей економіки.

Ключові слова: фінансові вкладення, фінансові інвестиції, фінансові технології, цифрові фінансові інструменти, ринок фінансових послуг, банківські вклади.

Sholudko O., Hrytsyna O., Syniavska L., Bohach M. Main trends in development of the financial investments in Ukraine

Financial investments play an important role in stimulating economic growth, creating jobs, and attracting investments. It is a mechanism that boosts various sectors of the economy and maintains a sustainable growth of the national GDP. The article examines the impact of financial investments on the growth of the national economy, job creation, and investments attraction, analyses the effect of technological progress and innovations on the development of financial investments; investigates the use of financial technologies (FinTech) and digital tools in financial services and the process of financial investing. The main risks associated with financial deposits, such as the risk of capital loss, inflation risk, liquidity risk, etc. are defined. The protective measures that are taken to reduce these risks and ensure the safety of depositors are studied. New trends and prospects in the field of financial investments in Ukraine, such as development of social investment, environmental financing, microfinancing, and investments in startups, were analyzed, as well as the opportunities they provide for investors and economy were considered.

Technological progress also affects the analysis and management of risks in financial investments. With increased access to data and improved analytical tools, investors can more objectively assess the risks and make better-informed capital allocation decisions.

The increasing volume of the financial component in investments is one of the promising directions for development of the country and its competitiveness at the international market, whilst financial investments are the important tool for development of the state economy and finances as they contribute to increasing the amount of investments that are necessary for the growth of economic sectors.

Key words: financial investments, financial technologies, digital financial instruments, financial service market, bank deposits.

Постановка проблеми. Проблема основних тенденцій розвитку фінансових вкладень в Україні має важливе значення для наукових та практичних досліджень, а також для прийняття обґрунтованих рішень у сфері фінансових інвестицій. Урахування цих тенденцій допоможе покращити стратегії вкладень та залучити більше інвестицій, сприятиме сталому розвитку економіки країни та дасть змогу прогнозувати й оцінювати їх вплив на рівень інвестицій, зростання ВВП, залучення капіталу та створення робочих місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові та практичні дослідження у сфері фінансових вкладень в Україні охоплюють тематику щодо зростання ролі альтернативних інструментів вкладень, зокрема у розвитку ринків нерухомості, венчурного капіталу, різних альтернативних інвестиційних інструментів. Учені В. Малишко [6], Т. Кізіма [4], М. Пашко [7], В. Поліщук [8], В. Мазур [5], О. Самоєнкова [9] та ін. досліджували переваги, ризики та потенційний вплив цих інструментів на розвиток фінансових вкладень. Проте ми вважаємо, що обґрунтування загальних засад формування фінансових вкладень в Україні вимагає більшої уваги, що й зумовило наші дослідження.

Постановка завдання. Завданням дослідження є з'ясування ролі фінансових вкладень у розвитку економіки та обґрунтування їх основних видів; визначення основних ризиків, пов'язаних з фінансовими вкладеннями; окреслення нових трендів та перспектив у сфері фінансових вкладень в Україні.

Виклад основного матеріалу. Фінансові вкладення відіграють важливу роль у стимулюванні економічного зростання, створенні робочих місць та залученні інвестицій. Вони є механізмом, що сприяє розвитку різних секторів економіки та підтримує стійке зростання національного ВВП. Продумані та ефективні фінансові вкладення є ключовим інструментом для досягнення стабільного та сталого розвитку економіки країни.

Одним з основних чинників, які гальмують фінансові вкладення в Україні, є війна, розпочата росією, а також політична нестабільність, ризики, пов'язані зі зміною правового середовища (зміни податкового законодавства та валютних курсів, регулювання фінансового сектору). Усі ці чинники

можуть створити значні труднощі для інвесторів та спричинити зниження їхнього прибутку.

Дослідження показали, що фінансові вкладення та інвестиції є двома різними концепціями у фінансовій сфері, оскільки різняться характером цілей, розміром ризику, тривалістю вкладень, орієнтацією на дохід, контролем з боку вкладника. Комбінування обох стратегій може бути також варіантом для досягнення різноманітних фінансових цілей.

Розглянемо основні складові фінансових вкладень, які можна умовно поділити на такі категорії (рис. 1).

Необхідно також зазначити, що технологічний прогрес сприяє розвитку фінансових стартапів та інноваційних компаній. Ці компанії пропонують як новаторські фінансові послуги, так і продукти, які можуть повернути значні обсяги фінансових вкладень.

Однак поряд з перевагами існують і виклики, пов'язані з технологічними інноваціями у фінансових вкладеннях. Наприклад, з'являються нові ризики у сфері кібербезпеки, пов'язані з хакерськими атаками та крадіжкою цифрових активів. Крім того, інноваційні фінансові продукти можуть бути складними для регулювання та потребувати встановлення нових правил і нормативів.

Розглянемо схему, яка демонструє основні напрями впливу технологічного прогресу та інновацій на розвиток фінансових вкладень (рис. 2).

Основні ринки, на яких формуються фінансові вкладення, охоплюють: фондовий ринок, ринок облігацій, ринок валют, ринок товарів тощо.

Технологічний прогрес, інновації мають значний вплив на розвиток фінансових вкладень і фінансову сферу загалом. Вони впливають на всі аспекти фінансових вкладень, зокрема збільшення доступності, покращання ефективності та зменшення ризиків.

Технологічний прогрес враховує впровадження нових інформаційних та комунікаційних технологій. Це, зі свого боку, має на меті застосування онлайн-банкінгу, мобільних платежів, електронних грошей та інших цифрових фінансових рішень. Технологічні інновації роблять фінансові послуги більш доступними, швидкими та зручними для клієнтів, сприяючи збільшенню обсягів фінансових вкладень.

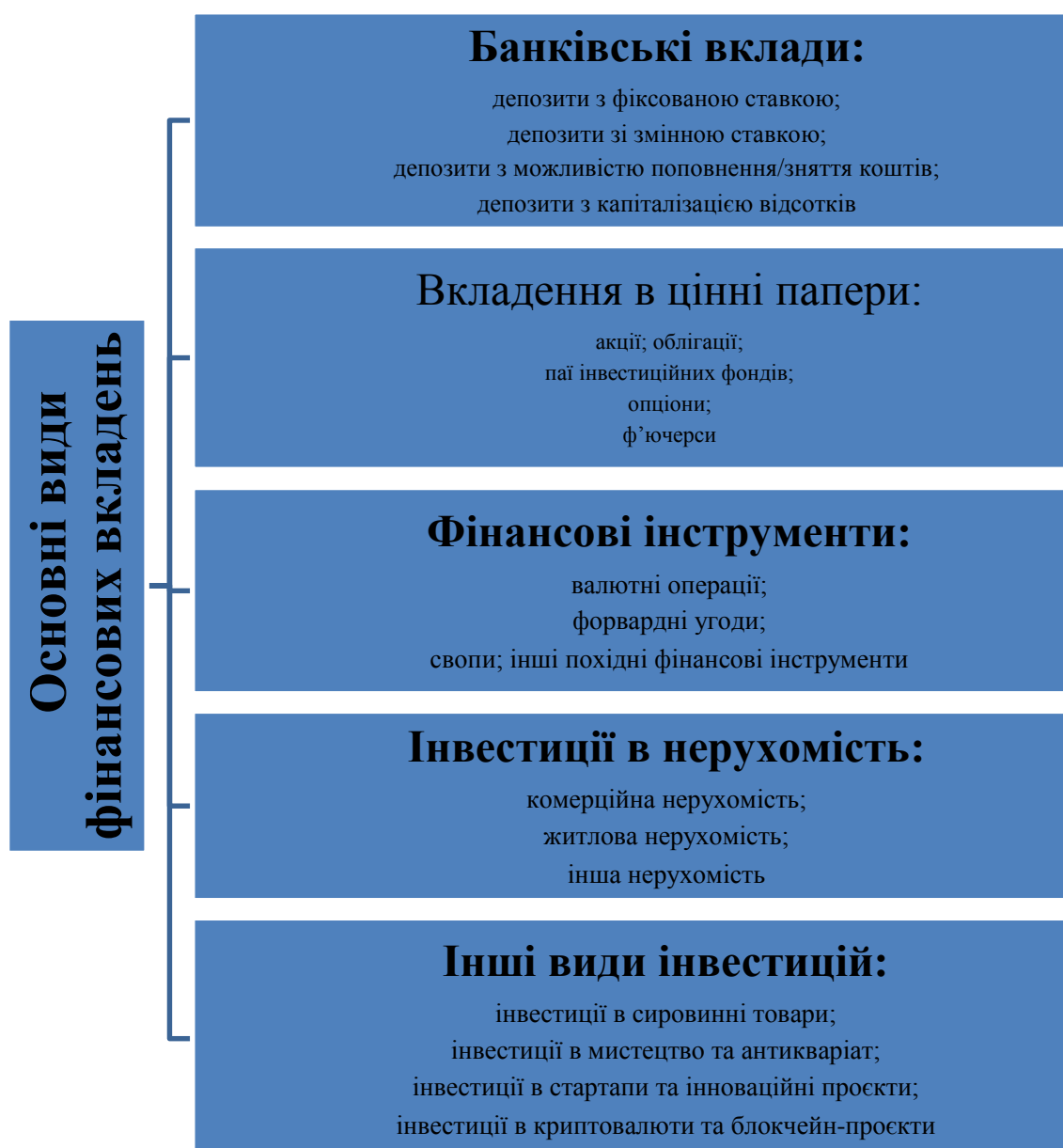

Рис. 1. Основні складові фінансових вкладень

Джерело: власна розробка авторів

Крім того, технологічний прогрес сприяє розвитку нових фінансових інструментів та продуктів. Наприклад, блокчейн-технологія відкриває інші можливості для криптовалют, смарт-контрактів та децентралізованих фінансових платформ. Ці інноваційні рішення надають нові способи реалізації для інвесторів та активізують залучення капіталу до нових проектів.

Технологічний прогрес також впливає на аналіз та управління ризиками у фінансових вкла-

деннях [5]. Завдяки розширеному доступу до даних та покращеним аналітичним інструментам, інвестори можуть здійснювати більш об'єктивну оцінку ризиків та ухвалювати краще обгрунтовані рішення про розподіл капіталу.

Перелічені напрями взаємодіють між собою та сприяють розвитку фінансових вкладень, створенню робочих місць, залученню інвестицій та розвитку різних секторів економіки.

Рис. 2. Основні напрями впливу технологічного прогресу та інновацій на розвиток фінансових вкладень*

Джерело: складено авторами на основі [5]

Отже, технологічний прогрес та інновації впливають на розвиток фінансових вкладень, забезпечуючи зростання національної економіки, створення робочих місць та залучення інвестицій. Вони змінюють спосіб функціонування фінансової сфери та відкривають нові можливості для інвесторів та підприємців. Проте необхідно враховувати виклики й ризики, пов'язані з технологічними інноваціями, та розвивати ефективні механізми регулювання для забезпечення сталого розвитку фінансових ринків.

Упровадження фінансових технологій (FinTech) та цифрових інструментів у фінансові послуги та вкладення на сучасному етапі мають великий вплив на фінансову сферу і змінюють підходи до надання та отримання фінансових послуг.

FinTech-компанії пропонують рішення для здійснення електронних платежів та безготівкових операцій. Це дає змогу клієнтам здійснювати платежі швидко та зручно через мобільні пристрої, інтернет-банкінг або цифрові гаманці. Використання аналітики даних, штучного інтелекту та автоматизації процесів допомагає фінансовим установам швидше та ефективніше аналізувати великі обсяги даних, розробляти інвестиційні стратегії й забезпечувати більш точну оцінку ризиків.

FinTech-платформи надають можливість простим інвесторам вкладати кошти в різні

проекти та активи. Можливості краудфінансінгових платформ дозволяють залучати кошти на розвиток стартапів та інноваційних проектів, а використання блокчейну у фінансовій сфері дає змогу забезпечити безпеку та надійність трансакцій, ефективність управління активами та укладення угод без посередництва.

Сучасні FinTech-компанії розробляють інноваційні рішення для надання мікрокредитів та фінансової підтримки малому та середньому бізнесам. Технологічні та цифрові рішення допомагають полегшити доступ до фінансових послуг через мобільні телефони, підвищити ефективність фінансових операцій, забезпечити швидкий та зручний доступ до інформації, а також сприяти інноваціям та розвитку економіки.

Варто звернути особливу увагу на ризики, які безпосередньо можуть вплинути на прибутковість та безпеку вкладників, зокрема: ризик втрати капіталу, інфляційний ризик, ризик зміни ліквідності, кредитний ризик, ризик зміни ринкової ситуації.

Вважаємо, що для зменшення цих ризиків безпеки вкладників слід застосовувати низку заходів захисту, які допоможуть знизити ризики, пов'язані з фінансовими вкладеннями, та забезпечать більшу безпеку для вкладників, а саме:

1) диверсифікація портфеля (розподіл інвестицій між різними активами та ринками допома-

гає знизити ризик втрати капіталу. Вкладники можуть розглядати різні види активів, такі як акції, облігації, нерухомість, цінні папери різних компаній та галузей);

2) аналіз ризиків (вкладники повинні детально вивчити потенційні ризики, пов'язані зі своїми інвестиціями, та провести аналіз фінансової стійкості й перспектив компаній або фінансових інструментів, в які вони планують інвестувати);

3) вибір надійних фінансових установ (вкладники повинні звертати увагу на репутацію та фінансову стійкість банків, страхових компаній або інших фінансових установ, в які вони збираються вкладати гроші);

4) розуміння важливості фінансового продукту (важливо, щоб вкладники мали чітке розуміння фінансових продуктів, в які вони інвестують. Це передбачає ознайомлення з умовами вкладу, потенційними ризиками, відсотковими ставками та термінами);

5) дотримання стратегії фінансових вкладень (вкладники повинні розробляти й дотримуватися своєї інвестиційної стратегії. Важливо уникати емоційних реакцій на коливання ринків і дотримуватися плану);

6) залучення професіоналів (для складних інвестиційних рішень може бути корисним звернутися до фінансових консультантів або фахівців, які мають досвід і знання в цій галузі).

Навіть з ужиттям заходів захисту вкладення не є повністю безризиковими, і вкладники повинні бути свідомі щодо можливих ризиків та втілювати свої рішення на підставі власних досліджень і консультацій з фахівцями.

У сфері фінансових вкладень в Україні спостерігаються деякі нові тренди й перспективи, що можуть вплинути на розвиток цього сегмента. Усе це свідчить про поступовий розвиток сектору фінансових вкладень у країні. Щораз більший інтерес до інновацій, розширення інвестиційних можливостей, залучення технологій та підвищення фінансової грамотності створює надійну основу для розвитку цього сегмента та сприяє економічному зростанню країни. Деякі з них ураховують розширення ринку краудфандингу, розвиток фінансових технологій (FinTech), розширення інвестиційних інструментів, розвиток ринку капіталу, збільшення інтересу до екологічних та соціальних інвестицій, посилення ролі цифрових платформ, зміну підходу до фінансової освіти.

Новими трендами у сфері фінансових вкладень в Україні слід вважати розвиток соціального інвестування, екологічного фінансування,

мікрофінансування, інвестицій у стартапи тощо, що має великий потенціал для вкладників та економіки загалом.

Соціальне інвестування полягає в розміщенні коштів у проекти та компанії, які мають позитивний соціальний вплив. Це можуть бути проекти у сфері охорони здоров'я, освіти, боротьби з бідністю, соціальної інтеграції тощо. Соціальне інвестування дає змогу вкладникам не лише отримувати фінансовий прибуток, а й вносити позитивні зміни в суспільство. Україна має декілька прикладів успішного соціального інвестування: SocialBoost; Інвестиційний фонд «Потенціал»; Ощадбанк. Ці приклади демонструють, що соціальне інвестування в Україні активно розвивається. Це створює можливості для фінансової підтримки та розвитку проектів, які мають позитивний вплив на суспільство та сприяють соціальному розвитку країни.

Екологічні вкладення спрямовані на інвестування в проекти та компанії, які сприяють збереженню довкілля та боротьбі з кліматичними змінами. Це можуть бути проекти відновлюваної енергетики, енергоефективності, екологічного будівництва тощо. Екологічне фінансування дозволяє вкладникам сприяти сталому розвитку та збереженню навколишнього середовища.

Одним із прикладів екологічних вкладень в Україні є проект «Екологічні інвестиції у відновлювану енергетику», що спрямований на фінансування та розвиток проектів у галузі відновлюваної енергетики, як-от: сонячна енергія, вітрова енергія, гідроенергетика та біоенергетика; будівництво сонячних ферм, вітрові ферми, енергоефективність. Ці приклади екологічних вкладень демонструють, як інвестування в екологічні проекти сприяє зменшенню впливу на довкілля та сталому розвитку. Вони допомагають забезпечити більш чисту та екологічно безпечнішу енергію, зменшити забруднення, сприяють розвитку зелених технологій та створюють нові робочі місця в екологічному секторі [1].

Мікрофінансування надає можливість невеликим підприємцям, які не мають доступу до традиційного банківського кредиту, отримати фінансову підтримку. Це можуть бути малі сімейні бізнеси, жінки-підприємці, сільські господарства тощо. Мікрофінансування допомагає підтримувати підприємницьку діяльність, створювати робочі місця та знижувати рівень бідності.

Україна має розвинену систему мікрофінансування, яка сприяє фінансовій залученості та розвитку малого бізнесу. До мікрофінансових організацій та проектів в Україні

належить Програма «Фонд мікрофінансування та розвитку підприємництва» (Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України), яка надає фінансову підтримку малому та середньому бізнесам за допомогою надання мікrokредитів, консультацій та навчання. Вона спрямована на розвиток підприємництва та забезпечення доступу до фінансових ресурсів для підприємців у всіх регіонах України. Компанія «Актив капітал» (Active Capital) надає мікrokредити підприємцям та малому бізнесу; пропонує широкий спектр фінансових послуг, які охоплюють кредити на розвиток бізнесу, закупівлю обладнання та інвестиційні проекти. У 2022 р. Український ветеранський фонд запустив два конкурси мікрофінансування, і 53 переможці отримали гранти на суму від 500 тис. грн до мільйона гривень [2].

Ці приклади мікрофінансування в Україні демонструють, як невеликі фінансові послуги можуть сприяти розвитку підприємництва, створенню робочих місць та забезпеченню фінансового залучення різних верств населення. Це особливо важливо для тих, хто не має доступу до традиційних банківських послуг та потребує фінансової підтримки для розвитку свого бізнесу.

Інвестиції в стартапи є джерелом фінансування для молодих інноваційних компаній. Ці інвестиції сприяють розвитку технологічного сектору, створенню нових робочих місць, розширенню ринків та інноваційним змінам в економіці. Для вкладників інвестиції в стартапи можуть бути дуже прибутковими в разі успішного розвитку проекту.

Україна активно розвивається як центр інноваційних стартапів, що привертає значні інвестиції в цей сектор. Ось декілька прикладів інвестицій у стартапи в Україні [3]:

1. Grammarly – це популярний в усьому світі сервіс, який надає інструменти для покращання граматики та правопису. Він був заснований українськими підприємцями та отримав значні інвестиції від таких компаній, як General Catalyst, IVP та Spark Capital. Цей успішний стартап демонструє потенціал українських підприємців у глобальних технологічних проектах;

2. Jooble – це пошукова платформа для пошуку вакансій, яка оперує в багатьох країнах світу. Вона була заснована в Україні та залучила інвестиції від відомих інвестиційних фондів, таких як TA Ventures та Digital Future. Jooble є прикладом успішного українського стартапу в галузі HR-технологій;

3. Petcube – це компанія, що розробляє інтерактивні пристрої для домашніх тварин. Вона була заснована українськими підприємцями та залучила інвестиції від таких глобальних інвесторів, як Y Combinator, Almaz Capital та AVentures Capital. Petcube відображає успіх українських стартапів у високотехнологічній галузі споживчої електроніки.

Ці приклади показують, що Україна має значний потенціал для розвитку інноваційних стартапів, які привертають інвестиції як з внутрішніх, так і зовнішніх джерел. Усі ці можливості вкладень відкривають нові перспективи для вкладників, сприяють розвитку певних галузей економіки та створюють позитивний соціальний вплив. Водночас вони потребують аналізу ризиків та професійного підходу до вибору проектів для інвестування. Розумний розподіл фінансових ресурсів у цих напрямках може мати значний вплив на сталість розвитку економіки та покращання якості життя громади.

Висновки. Фінансові вкладення є важливим інструментом для розвитку економіки та фінансів держави, оскільки вони сприяють збільшенню обсягів інвестицій, які необхідні для розвитку галузей економіки. Основне значення фінансових вкладень зводиться до:

- стимулювання розвитку галузей економіки, оскільки фінансові вкладення допомагають розвивати підприємства, які залежно від галузі можуть створювати нові робочі місця, підвищувати ефективність виробництва, запроваджувати нові технології та створювати нові товари й послуги;
- підтримки фінансової стабільності, оскільки фінансові вкладення допомагають зберігати стабільність на фінансовому ринку та забезпечують надходження додаткових коштів до економіки держави;
- розвитку фінансового ринку, оскільки за допомогою фінансових вкладень формуються нові фінансові інструменти, розвивається фінансовий ринок, що забезпечує розвиток фінансової інфраструктури та створює нові можливості для подальшого інвестування;
- залучення інвестицій, оскільки фінансові вкладення допомагають залучати інвестиції в економіку держави, що забезпечує її розвиток та конкурентоспроможність;
- підтримки соціального розвитку, оскільки фінансові вкладення можуть використовуватися для підтримки соціального розвитку держави, наприклад, для реалізації програм підтримки малозабезпечених верств населення, розвитку освіти та науки.

Бібліографічний список

1. GreenTech-2023: можливості та тенденції однієї з найважливіших індустрій. URL: <https://cases.media/article/greentech-2023-mozhливosti-ta-tendenciyi-odniyeyi-z-naivazhlivishikh-industrii> (дата звернення: 04.05.2023).
2. Бойко О. Підтримка ветеранського бізнесу: захисники України можуть отримати гранти до 1,5 млн грн. URL: <http://suspilne.media/419742-pidtrimka-veteranskogo-biznesu-zahisniki-ukraini-mozut-otrimati-granti-do-15-mln-grn/> (дата звернення: 04.05.2023).
3. Кабачинський І. Інвестиції в українські стартапи. URL: <http://ain.ua/2023/04/25/investycziyi-v-ukrayinski-startapy-q1-2023/> (дата звернення: 04.05.2023).
4. Кізіма Т. О. Заощадження домашніх господарств: сутнісно-теоретичні та класифікаційні аспекти. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 10 (113). С. 200–206.
5. Мазур В. В. Фінансові технології як інструмент управління структурою капіталу в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. С. 224. URL: <file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8F/Downloads/2023-1-10-20230302.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
6. Малишко В. В., Пучко А. О. Фінансова політика України на сучасному етапі. *Траєкторія науки*. 2017. Т. 3, № 1. URL: <https://pathofscience.org/index.php/ps> (дата звернення: 25.05.2023).
7. Пашко М. М. Особливості формування фінансового ринку як форми руху фінансового капіталу. *Ефективна економіка*. 2010. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=329> (дата звернення: 25.05.2023).
8. Поліщук В. С. Прогнозування та розвиток ринку цінних паперів. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 10. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/10-2016/48.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
9. Самоєнкова О. В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/48.pdf (дата звернення: 25.05.2023).

Стаття надійшла 03.07.2023